

NæstvedArkivernes årsberetning 2014

Jubilæumsåret 2014

I 1964 stiftede en gruppe historieinteresserede borgere den selvejende institution "Næstved by- og egnshistoriske Arkiv", der nu 50 år senere er blevet til NæstvedArkiverne. Det fejrede vi i hele 2014 blandt andet med et stort jubilæumsprogram, der strakte sig over hele året. Jubilæumsåret blev skudt i gang med morgenbrød og kagemand for arkivets frivillige og brugere og formand for Lokalhistorisk Udvalg, Ole Pilegaard Hansen, holdt jubilæumstalen. Seniorværkstedets kor stod for den musikalske underholdning, og borgmester Carsten Rasmussen gav arkivet gode ord med på vejen. Resten af året bød på spændende foredrag, interessante film- og billedaftner, friske byrundture, Kulturnat med 100 år gamle fotos i 3D, slægtsforskercafé og naturligvis et jubilæumsskrift: "Danmarkshistorier fra Næstved", som udkom sidst på året. En række slægtsforskerforeninger og slægtsforskerkursister samt lokalarkiver har besøgt NæstvedArkiverne i årets løb, de fleste fra vores nærområde, men arkivet havde også den glæde at få besøg af en slægtsforsker fra USA med aner i Karrebæk.

Men det var ikke årets eneste jubilæum. I 1814 indførte Frederik den 6. en række skolelove, der gav danske børn ret og pligt til 7 års uddannelse. Arkivets frivillige deltog i 200-års jubilæet med blandt andet en kortlægning og beskrivelse af, hvilke skoler der eksisterede indenfor Næstved Kommunes grænser i 1814, artikler og workshops i den såkaldte Uge200, hvor hele landets folkeskoleelever arbejdede med skolejubilæet. Skolejubilæet var også temaet for Arkivernes dag i november, som igen i år blev afviklet af Fladså Arkiv.

I år var det også 150 år siden, at Danmark tabte krigen i 1864 og dermed måtte sige farvel til hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg. På Fuglebjerg Arkiv bevares en meget fin samling soldaterbreve fra krigsåret. Brevene fortæller noget om det enkelte individs historie i fællesskabets tjeneste, og de dannede udgangspunkt for både foredrag og en artikel i jubilæumsbogen.

388 besøgende lagde vejen forbi arkivets læsesal i Rådmandshaven i jubilæumsåret. Og der blev også tid til at udgive NæstvedArkivernes nyhedsbrev, som udkom 3 gange i 2014.

Kilden til kilden – et regionalt samarbejde

Store kulturinstitutioner som museer og biblioteker har en lang tradition og en Kulturarvsstyrelse i ryggen. Arkiverne må derimod sætte deres lid til kommunerne – og til os selv! Sammen kan vi lidt mere, og NæstvedArkiverne fik derfor i samarbejde med Lolland Stadsarkiv, Guldborgsund Stadsarkiv og Faxe Kommunes Arkiver etableret projektet: "Krig og kilder – besættelsen lokalt", der skal gøre kommunearkiverne i den sydlige del af Region Sjælland mere synlige. Projektet støttes af Kulturregion Storstrøm og afsluttes i første halvdel af 2015. Projektet resulterede i dels en kort præsentationsfilm "Kilden til kilden", der fortæller om, hvad du kan bruge kommunearkiverne i din region til, dels i en digital kildesamling med 2. Verdenskrig som tema. Begge dele præsenteres på de fire arkivers nye fælles formidlingsplatform www.lokalekilder.dk. Tanken er, at lokalekilder.dk fortsat skal danne udgangspunkt for fælles tilgængeliggørelses- og formidlings projekter for kommunearkiverne i den sydlige del af regionen.

Kulturnat

Årets Kulturnat blev afholdt under med temaet "handelsliv i Næstved by gennem tiderne". Sydbank var så venlig at udlåne arkaden på Axeltorv, hvor arrangementet blev afholdt. Udstillingen bestod dels af filmklip fra gader, forretninger og bygninger i Næstved by, dels af hundrede år gamle billeder, såkaldte stereoskopier, der gør et billede flerdimensionelt, hvis det ses gennem et stereoskop. Det er et optisk apparat til tredimensional gengivelse af billeder, taget med et særligt kamera, som med to linser i en vis indbyrdes afstand tager to billeder samtidig. Arkivet har digitaliseret de gamle billeder, og med moderne teknologi kan det lade sig gøre at se fiskekonerne på Axeltorv i 3D. Udstillingens sidste element bestod af fotostater med før-nu motiver fra byens gader. Et billede af Ramsherred fra 1920'erne smeltes sammen med et foto af nutidens gade og inviterer på den måde beskueren til dialog om byens forandring og udvikling. Møns Bank fik øje på disse billeder, og flere af dem hænger nu i Bankens lokaler i Vinhusgade. Billederne blev også anvendt til arkivets årskalender.

Film, lyd og billeder

Brugerne har taget godt imod arkivets filmkanal, der blev lanceret sidste år. Vi har nu 76 film på kanalen, og statistikken viser, at filmene både ses på pc, tablet og mobiltelefon, ligesom de deles flittigt blandt historieinteresserede borgere. Hver film ledsages af en kort beskrivelse af indholdet. Det er herlige levende billeder, der er lige til at se døgnet rundt og i hele verden! Det er ikke blot til glæde for den historieinteresserede offentlighed, det giver også en øget opmærksomhed på den historiske filmskat, som arkiverne bevarer for eftertiden. I år 2015 er det planen at få et overblik over, hvilke lyd- og filmbånd der stadig mangler at blive digitaliseret. Tiden arbejder imod os, og det gælder om at få sikret de mest bevaringsværdige lyd- og film arkivalier, inden de bliver nedbrudt af tidens tand. I indeværende år måtte vi sige farvel til optagelser fra Karrebæk Skole fra 1950'erne. En venlig borger havde gennem en medarbejder på biblioteket afleveret en smalfilm med optagelser fra skolen. Filmen var desværre så medtaget, at den ikke kunne reddes. Det koster penge at digitalisere lokalhistoriske spolefilm og bånd, men hvis vi ikke gør vores yderste for at bevare de bedste film, vil eftertiden sikkert dømmes os for manglende rettidig omhu – og det med rette.

I begyndelsen af året indledte arkivet et samarbejde med Skoletube, der er et multimedieredskab, som de fleste skoleelever i Danmark har adgang til. Her kan man blandt andet sammenstykke en dokumentarfilm baseret på klip fra historiske film. Vi har givet tilladelse til, at de film, som vi har i vores samling, og som vi har en ophavsretlig tilladelse til at anvende til formidling, fremover vil kunne hentes og anvendes af skoleelever i deres undervisning på Skoletube.

I 2014 blev adgangen til det visuelle materiale prioriteret højt, og vi begyndte for alvor at oploade nogle af de mange tusinde digitale fotos, der findes i arkivets samlinger. Billederne knyttes til registreringerne i arkivdatabasen www.naesbas.dk og kan herefter søges frem af alle. Arkivets opgave er jo netop at bevare den fælles kulturarv, så den kan stilles til rådighed for alle, som har lyst til at se nærmere på fortiden og dykke ned i den lokale historie. Det kræver naturligvis at den er let tilgængelig, og det eneste der afholder os fra at lægge hele samlingen ud til almindelig brug, er loven om ophavsret, som sikrer ophavsretsmanden rettighederne til egne fotos eller film. De rettigheder overholder arkivet naturligvis, og brugerne kan derfor opleve, at et billede kan ses på arkivet, men ikke kopieres til brugeren.

Film og billeder skal dog ikke blot uploades og formidles, de skal også bevares. Hidtil har arkivet opbevaret digitale lyd-, film- og billedfiler på usb-harddiske, hvoraf den ene blev opbevaret eksternt som ekstra sikkerhedskopi. I 2014 fik vi etableret en mere sikker og smidig opbevaringsløsning hos Center for IT og Digitalisering, der samtidig giver os let adgang til materialet.

Indsamling af skolearkivalier

NæstvedArkiverne har siden kommunesammenlægningen ført tilsyn med de mange bevaringsværdige arkivalier, som befinder sig på skolerne i Næstved Kommune, og vi har løbende modtaget protokoller, eksamensbeviser mv. til opbevaring i magasinerne i Rådmandshaven. I 2014 sendte vi et brev ud til skolerne, hvor vi opfordrede dem til at aflevere samtlige papirarkivalier til NæstvedArkiverne, og det betød, at vi i løbet af 2014 modtog nogle større afleveringer i form af hundredevis af flyttekasser fra skolerne. Fuglebjerg Skole, Sydbyskolen, Sct. Jørgens skole og Herlufmagle skole er nogle af de skoler, som har sørget for at få afleveret til os. Når vi modtager arkivalierne, renses vi dem for overflødig materiale, de pakkes og registreres derefter i vores arkivdatabase, sådan at vi let kan fremsøge dem igen. Da det er materiale, som kan indeholde personfølsomme oplysninger, er det ikke alt, som vores brugere kan bestille uden særlig tilladelse, men det vil nu blive muligt at få et overblik over, hvad som er bevaret fra de forskellige skoler.

NæstvedArkiverne som "tester"

NæstvedArkiverne er også Næstved Kommunes arkiv, og der lægges hvert år mange nye arkiverede data til de 4,5 mio. kommunale filer, som arkivet opbevarer i forvejen. Men det er ikke nok at gemme alle de arkiverede data, de skal også kunne findes frem igen. For at kunne finde oplysninger i de såkaldte arkiveringsversioner, skal der bruges et it-værktøj, som kan fremsøge og vise de digitale arkivalier. I indeværende år har arkivet fungeret som forsøgskommune i forhold til et nyt værktøjs fleksibilitet, driftssikkerhed og brugervenlighed. Efter testen kunne arkivet - sammen med 11 sjællandske kommunearkiver - tage programmet MiNEA i brug i foråret.

Nyt på arkivet

Der kommer hele tiden nyt materiale til arkivet. I årets løb er det blevet til 72 afleveringer af både papir- og digitale arkivalier. En af de mere interessante afleveringer er et VHS bånd med en 9 minutters lang optagelse fra Folkecaféen på Ndr. Farimagsvej optaget i 1978. Folkecaféen var en del af miljøet omkring det senere Folkets Hus på Slagelsevej. Der findes meget lidt materiale fra det område på arkivet, men nu har vi altså muligheden for at se levende billeder, når båndet bliver digitaliseret. I de sidste måneder af året blev der digitaliseret en del mindre film fra Næstved by og omegn. Filmene er indsamlet og klargjort af Bent Andersen, der bistår arkivet med at gennemse filmmateriale, før det evt. fremsendes til digitalisering. Filmene ligger nu på filmkanalen, hvor de fremover kan se sammen med de øvrige film.

Det frivillige arbejde

I årets løb er der kommet nye frivillige medarbejdere til arkivet. Der er nu tilknyttet 13 frivillige til arkivet i Næstved, 5 i Fladså og med to nye medarbejdere i Fuglebjerg er vi nu oppe på i alt 22 frivillige medarbejdere ved NæstvedArkiverne. De frivillige beskæftiger sig med mange forskellige ting. Det kan være alt fra traditionelle registreringsopgaver til skannings- formidlings- og indtastningsprojekter. I år bidrog de frivillige også til 200-års jubilæet for skoleloven i 1814 med bl.a. kortlægning af skoler i 1814, undervisningsforløb,

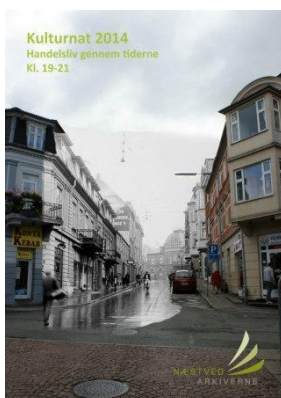
udstilling og artikler. En udløber af dette arbejde vil præsenteres på Historisk Atlas, hvor vi løbende vil lægge skolelokalteter ud på atlasset.

Den 10. april inviterede Lokalhistorisk Udvalg til årsmøde. Der blev valgt fem repræsentanter blandt brugerne, der sammen med to repræsentanter, udpeget af Næstved byråd, udgør Lokalhistorisk Udvalg. Udvalget har i årets løb især arbejdet med indsamling af materiale fra egnens vognmænd. På årsmødet, hvor formanden Ole Pilegaard Hansen afholdt beretning, blev noget af vognmandsindsamlingens materiale præsenteret for deltagerne.

Arkiverne i Fuglebjerg og Fladså drives udelukkende med frivillig arbejdskraft. Begge arkiver tilrettelægger selv deres arbejde og samarbejder med lokalhistoriske foreninger i området. Arkiverne i Næstved, Fuglebjerg og Fladså har fælles retningslinjer for registrering og adgang til arkivalierne, og vi præsenterer alle arkivalier gennem registreringsdatabasen naebas.dk. Også filmkanalen indeholder film fra alle arkiverne. Vi holder statusmøder i begyndelsen af året, hvor vi sammen planlægger stort og småt. Både i Fladså og i Fuglebjerg har der været holdt foredrag og andre arrangementer i samarbejde med de lokalhistoriske foreninger.

2015 – kom frisk!

I NæstvedArkiverne arbejder vi med at indsamle og bevare lokalområdets historiske kilder, så de kan stilles til rådighed for offentligheden. Det har vi nu gjort i 50 år! I jubilæumsåret har vi fokuseret på formidling af den viden og de historier, som arkiverne gemmer på. Formålet har været at få arkivalierne ud af de magasiner og harddiske, hvor de normalt befinder sig. Men også at gøre opmærksom på, hvor vigtigt det er, at vi får indsamlet nutiden, så der er viden at komme efter om 10, 50, eller 100 år. Nutidens arkivalske udfordring er dog på mange måder et kapløb med tiden, fordi digitalt materiale har en anden flygtighed end papir. Digitalt materiale har en kort levetid, hvis ikke det bliver passet og konverteret til nye medier - og det finder ikke ind på arkivet af sig selv. Det kræver en anden form for aktiv indsamling end den, vi hidtil har praktiseret. Eftertiden skal også have mulighed for at komme tæt på den lokale historie, og derfor er det vigtigt, at arkivet får oparbejdet en god praksis for indsamling og bevaring af både Næstved Kommunes lovpligtige arkivmateriale og det materiale, der befinder sig hos private foreninger, virksomheder, borgere og organisationer. Tilsammen udgør det historierne om vores område.

Ramsherred før og nu med bygningen i baggrunden

Arkivets jubilæumsdag 19. marts 2014 med borgmester Carsten Rasmussen og Seniorværkstedets kor

Jubilæumsbogen